

**Nacionalinis susitarimas dėl miškų ateities
(projektas)**

2022 m. birželio 17 d.

Turinys

Įvadas	3
Apie procesą	4
Proceso dalyviai	7
Susitarimų grupės ir jų darbo rezultatai	10
Temos, dėl kurių susitarimai neįvyko	11
Nacionalinis susitarimas dėl miškų	13
Pamatinis tikslas	13
Vizija (projektas)	15
Susitarimai	17
1. Su miškais susijusių mokslo ir mokymo sistemų vystymas	17
2. Privačios nuosavybės ir viešojo intereso santykis	20
3. Miškų sektoriaus atvirumas, išsamesnis visuomenės informavimas ir įtraukimas į sprendimų priėmimą	23
4. Stabilių ir klimato kaitai atsparesnių miškų formavimas, didesnis anglies kaupimas ir miškingumo didinimas	26
5. Miškų socialinės kultūrinės vertės atskleidimas ir padidinimas	29
6. Patrauklios darbo vietos su miškais susijusiuose sektoriuose, darbuotojų socialinės garantijos ir apsauga	32
Priedas	35

Įvadas

Miškai yra pagrindinė šalies ekosistema, teikianti reguliavimo, aprūpinimo ir kultūrinės paslaugas. Šių ekosisteminių paslaugų teikimas dabar ir ateityje užtikrina švarų orą ir vandenį, apsirūpinimą žaliavomis, energetinę nepriklausomybę, žmonių fizinę ir emocinę sveikatą, kultūros paveldo ir nacionalinio identiteto apsaugą. Naujausio valstybės kontrolės audito rezultatai išryškina esmines problemas - Lietuvos miškų ir jų gamtinių vertybių tinkama apsauga nėra tinkama: nepasiekti numatyti miškingumo tikslai, daugėja gyvūnų, vabzdžių, ligų ar kitaip pažeistų medžių, vėluojama nustatyti buveinių apsaugai svarbias teritorijas. Vertinant pagal Europos mastu pripažįstamo *Forest Europe* proceso darnaus miškų valdymo principus ir kriterijus Lietuvos miškai yra tvarkomi tvariai, tačiau pasaulinių klimato kaitos ir biologinės įvairovės krizių akivaizdoje šalies miškai ir su jais susiję sektoriai susiduria su naujais iššūkiais bei poreikiu atliepti šiuos iššūkius ilgalaikėje miškų politikoje. Be to, tarp skirtingų suinteresuotų šalių nėra sutarimo kaip turėtų būti sprendžiamos miškų sektoriaus problemos tokios kaip: geresnė biologinės įvairovės apsauga, žaliavų eksportas, visuomenės įtraukimas į sprendimų priėmimus.

Siekiant išspręsti šiuos ir kitus miškų sektoriui svarbius klausimus, XVIII-oji Lietuvos Respublikos Vyriausybė savo programoje numatė „Parenkti ir pasirašančioms šalims pateikti nacionalinį susitarimą dėl miškų apsaugos ir naudojimo, kuriuo būtų susitarta dėl ilgalaikės subalansuotos miškų politikos kryptių“. Šią priemonę įgyvendinti ėmėsi Aplinkos ministerija, kuri nuo 2021 m. kovo pradėjo organizuoti Nacionalinio susitarimo dėl miškų rengimą. Procesui pasirinktas būdas – bendrakūra, leidžianti įtraukti į dokumento rengimą didelį skaičių skirtingas pažiūras ir patirtį turinčių suinteresuotų asmenų. Į Nacionalinio susitarimo dėl miškų rengimą buvo įtraukta ir įsitraukė apie 40 skirtingų organizacijų ir beveik 400 dalyvių. Susitarimo rengimas ir diskusijos dėl turinio vyko daugiau kaip 150 įvairaus formato renginių, o galutinį susitarimų tekstą formavo 9 teminės grupės, iš kurių susitarti pavyko šešioms grupėms.

Nacionalinio miškų susitarimo dokumentą sudaro pamatinis tikslas, vizija ir susitarimai. Šiame dokumente pateikti tik tie susitarimai, kuriems pritarė visos proceso sektorinės (interesų) grupės.

Daugiau kaip metus trukęs Nacionalinio miškų susitarimo procesas jo dalyviams padėjo išsiginčyti savo ir išgirsti kitų su miškais susijusius poreikius, suaktyvinti interesų grupes, organizacijas ir bendruomenes, kurioms rūpi Lietuvos miškų ateitis.

Apie procesą

Nacionalinio susitarimo dėl miškų (NMS) rengimo procesas – tai pirmasis miškų sektoriuje vykdytas bendrakūra besiremiantis procesas, apimantis svarbiausias su šalies miškų ateitimi susijusias sritis, įtraukiantis įvairių kompetencijų, hierarchijos lygmenų ir interesų dalyvius į atvirą, sisteminių ir konstruktyvų dialogą.

NMS proceso siekiamas rezultatas – nacionalinis dokumentas, deklaruojantis bendras nuostatas dėl ilgalaikės subalansuotos miškų politikos kryptį.

Procese taikyti metodai. Siekiant į NMS procesą įtraukti kuo platesnį suinteresuotų asmenų ratą, Aplinkos ministerijos iniciatyva NMS procesui organizuoti pasirinktas bendrakūros metodas. Jis naudotas kartu taikant sisteminio dialogo metodo „Future Search“ principus.

Kas yra bendrakūra? Tai procesas, kurio metu skirtingų interesų šalys kuria bendrai dalindamiesi savo nuomonėmis, pozicijomis, žiniomis, patirtimi, ieško bendrumų ir siekia susitarti.

„Future Search“ metodo pagrindiniai principai: partnerystės įgalinimas, bendrakūra, proceso planavimas, nukreiptas į sprendimų nagrinėjimą ir priėmimą, orientacija į ateitį, vizijos kūrimas.

NMS proceso koordinavimas. NMS proceso pradžioje iš valstybės institucijų atstovų, mokslininkų, miškininkų, gamtininkų, miško savininkų, politikų, ekspertų, verslo ir visuomenės atstovų suburta NMS procesą koordinuojanti grupė. *NMS proceso koordinacinė grupė* suformuota atstovavimo principu: po 9 atstovus iš 4 skirtingų – politinio, ekonominio, ekologinio ir socialinio – interesų grupių. Viso proceso laikotarpyje įvyko 22 šios grupės susitikimai.

Interesų grupių atsakomybės sritys ir kompetencija:

Ekonominio intereso grupė – asmenys, įmonės ir organizacijos, kurių pagrindinis siekis yra komercinis miškų tvarkymas, miško produktų gamyba, perdirbimas ir prekyba.

Ekologinio intereso grupė – asmenys ir pelno nesiekiančios nevyriausybinės organizacijos, kurių pagrindinis siekis yra gamtinės aplinkos apsauga.

Socialinio intereso grupė – asmenys ir pelno nesiekiančios nevyriausybinės organizacijos, kurių pagrindinis siekis yra socialiai orientuotas miškininkavimas.

Politinio intereso grupė – politinių partijų atstovai.

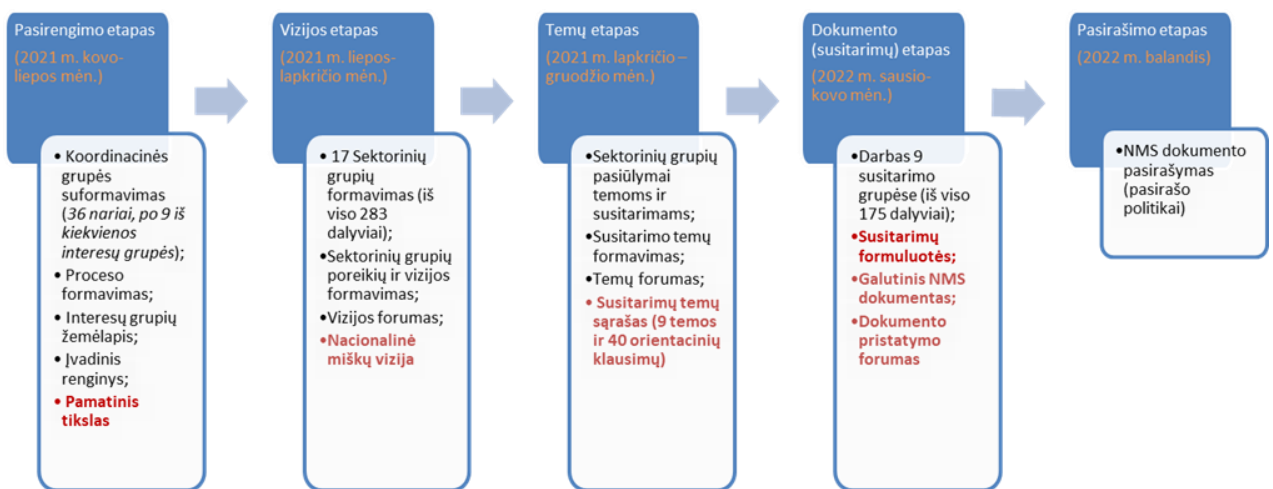
Koordinacinės grupės darbo principai:

- a) dalyvaujančių asmenų lygiateisiškumas;
- b) pagarba asmeniui ir jo reiškiamai nuomonei;
- c) pirmenybė sprendimo priėmimui bendru sutarimu ar pasiekiant kompromisą;
- d) faktais paremtų argumentų paieška;
- e) vienodos galimybės reikšti nuomonę (įskaitant pasisakymų dažnį ir trukmę).

Koordinacinės grupės pagrindinė užduotis – siekti, kad būtų pasirašytas NMS ir susitarta dėl pamatinių miškų plėtros ir naudojimo sampratų. Įgyvendindama šią užduotį, Koordinacinė grupė apibūdina proceso organizatoriaus siūlomus proceso eigos etapus ir jų pakeitimus, nustato sprendimų priėmimo būdus, koordinuoja proceso eigą, dalyvauja proceso renginiuose.

NMS proceso aprašymas. NMS procesas prasidėjo 2021 m. kovo mėn. pabaigoje ir tęsiasi iki šiol. Procesas yra sudėtingas, intensyvus, įtraukiantis apie 300-400 dalyvių. Proceso pradžioje Koordinacinė grupė parengė Nacionalinio susitarimo dėl miškų proceso gaires, kurios paaikškina patį procesą dalyviams ir visuomenei.

Procesas vyksta etapais, kurių eiliškumas ir pasiekti rezultatai pateikti 1 paveiksle.

1 pav. NMS proceso eiga

Plačiau apie proceso etapus:

Pasirengimo etapas. 2021 m. kovo-balandžio mėn. suburta Koordinacinė grupė, kuri susitarė dėl proceso eigos ir pagrindinių darbo principų. 2021 m. balandžio 26 d. suorganizuotas šio proceso įvadinis renginys (135 dalyviai), kuriame pristatytas procesas, tartasi dėl miškų ateities ir sukurti pradmenys pamatiniam tikslui. Po renginio vyko tolesnis pamatinio tikslo rengimas, ir birželio mėnesį Koordinacinė grupė galutinai susitarė dėl pamatinio tikslo formuluotės.

Vizijos etapas vyko 2021 m. rugpjūčio-lapkričio mėn. Šio etapo tikslas – įvertinus skirtingus proceso dalyvių interesus, ateities poreikius ir lūkesčius, išgirsti vieniems kitus ir atrasti bendrus sąlyčio taškus, suformuluoti bendrą ilgalaikę nacionalinę miškų viziją. Šiame etape buvo suformuota 17 sektorinių grupių (jose dalyvavo 283 dalyviai), kurios intensyviai dirbo susitikdamos po keletą kartų, pildė darbo knygas ir formulavo nacionalinę miškų viziją taip, kaip ją mato kiekviena sektorinė grupė. 2021 m. rugsėjo 29 d. vykusiam Nacionalinės miškų vizijos bendrajame forume sektorinės grupės pristatė savo vizijas ir kūrė vieną bendrą miškų viziją. Po renginio suburta redakcinė grupė sektorinių grupių sukurtas vizijas kartu su renginio metu sukurtų vizijų nuostatomis susistemino ir integravo į bendrą viziją. Ši vizija viešai buvo pristatyta 2021 m. lapkričio 15 d.

Temų etapas vyko lapkričio-gruodžio mėn. NMS analitinė grupė išnagrinėjo sektorialių grupių darbo knygoje įvardytus esminius ilgalaikius poreikius, aktualias temas, įtampą keliančias sritis bei pasiūlymus jai eliminuoti ir sudarė susitarimams siūlomų temų sąrašą, nurodė pagrindinius sutarimų reikalaujančius kiekvienos temos klausimus. Šios temos ir klausimai viešai pristatyti 2021 m. lapkričio 15 d., o 2021 m. lapkričio 29 d. vykusio susitarimų temų bendrojo forumo metu bendru sutarimu susitarta dėl 9 svarbiausių temų ir 40 orientacinių klausimų.

Dokumentų (susitarimų) etapas prasidėjo 2021 m. gruodžio mėn. pabaigoje ir tęsiasi iki šiol. Šio etapo metu suformuotos 9 temų susitarimų grupės, kurios ieško susitarimų konkrečiose temose. Susitarimus pasiekė 6 susitarimų grupės. 17 sektorialių grupių delegavo po 1-2 savo atstovus į kiekvieną susitarimų grupę. Iš viso susitarimų grupėse dalyvauja 175 sektorialių grupių deleguoti asmenys. Suorganizuota 60 grupių susitikimų (po 3 val. trukmės), po 5-8 susitikimus grupėse.

Pasirašymo etapas. 2021 m. balandžio 26 d. vykusio įvadinio renginio metu susitarta, kad NMS dokumentą turėtų pasirašyti politinių partijų atstovai.

Proceso metu sukurti svarbiausi dokumentai: NMS proceso gairės, suinteresuotų šalių žemėlapis, pamatinis tikslas, NMS vizija, sektorialių grupių darbo knygos, susitarimų temų ir jų klausimų sąrašas, greitai bus ir susitarimų grupių darbo knygos. Pamatinis tikslas ir vizija įtraukiami į NMS dokumentą.

Proceso dalyviai

Aplinkos ministerija – atsakinga už proceso organizavimą, renginius ir turinio kokybę. Aplinkos ministerijos atstovai taip pat aktyviai dalyvauja visuose proceso etapuose, yra visų procese suburtų grupių nariai.

Aplinkos ministerijai talkino proceso *fasilitatoriai* iš UAB „Ekokonsultacijos“, VšĮ „Domus solis“, VšĮ Interstela (atrinkti viešųjų pirkimų būdu). Tai asmenys, užtikrinantys, kad diskusijose būtų tolygiai išgirstos skirtingos nuomonės, išlaikyta proceso struktūra ir valdomas laikas.

Proceso dalyviai - įvairių kompetencijų, hierarchijos lygmenų ir interesų asmenys. Viso procese dalyvavo apie 300-400 atstovų. Tai miškininkai, gamtininkai, valstybės institucijų atstovai, mokslininkai, politikai, ekspertai, miško savininkai, verslo ir visuomenės atstovai.

Dalyvavusios organizacijos:

1. Anykščių Jurzdiko bendruomenė
2. Aplinkosaugos koalicija
3. Asociacija „Gyvo žalio“
4. Asociacija „Lietuvos mediena“
5. Gamtos tyrimų centras
6. Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija
7. LAMMC Miškų institutas
8. Lietuvos arboristikos centras
9. Lietuvos biomasės energetikos asociacija „Litbioma“
10. Lietuvos bitininkų profesionalų asociacija
11. Lietuvos dailininkų sąjunga
12. Lietuvos fitoterapijos sąjunga
13. Lietuvos gamtos fondas
14. Lietuvos geografų draugija
15. Lietuvos kaimo turizmo asociacija
16. Lietuvos medžiotojų draugija
17. Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugija
18. Lietuvos medžiotojų sąjunga „Gamta“
19. Lietuvos miškininkų sąjunga
20. Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacija
21. Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija
22. Lietuvos ornitologijos draugija
23. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
24. Lietuvos savivaldybių asociacija
25. Medinių padėklų gamintojų asociacija
26. Miško darbų rangovų asociacija

27. Sūduvos medžiotojų sąjunga
28. Šimonių girios bendruomenė
29. Švedijos žemės ūkio mokslų universitetas
30. Vilniaus universiteto CHGF Geomokslų institutas
31. Vytauto Didžiojo universitetas
32. Tarptautinė miškų terapijos sąjunga
33. UAB "Civitta"
34. UAB „Likmerė“
35. UAB "Timbex"
36. Vakarų Lietuvos medienos perdirbėjų ir eksportuotojų asociacija
37. VŠĮ „Darnūs miškai“
38. VŠĮ "Taurus Siekis"
39. VŠĮ Baltijos aplinkos forumas
40. VŠĮ Pelkių atkūrimo ir apsaugos fondas
41. VŠĮ Prigimtinės kultūros institutas
42. Vokės bendruomenė
43. Žalioji politikos institutas
44. ir kt.

Proceso metu suburtos pagrindinės grupės:

Koordinacinė grupė - procesą koordinuojanti grupė, suformuota iš proceso dalyvių vienodo atstovavimo skirtingiems interesams principu: po 9 atstovus iš 4 skirtingų – politinio, ekonominio, ekologinio ir socialinio – interesų grupių, iš viso 36 asmenys. Viso proceso laikotarpyje įvyko 22 šios grupės susitikimai.

Sektorinės grupės - konkretų interesą miškų sektoriuje atstovaujančios grupės suburtos iš skirtingų tam interesui atstovaujančių organizacijų ir asmenų. Grupių tikslas - raštu savo poreikius ir lūkesčius bei suformuluoti nacionalinę miškų viziją taip, kaip mato sektorinė grupė.

Proceso metu suformuota 17 sektorių grupių, sudarytų iš asmenų. Grupių susitikimuose dalyvavo - 283 asmenys. Įvyko po 3-4 susitikimus kiekvienoje sektorinėje grupėje.

Sektorių grupių sąrašas pateiktas priede Nr. 1.

Kiekvienos sektorinės grupės darbo knygos pateiktos Nacionalinio susitarimo dėl miškų interneto svetainėje <https://nacionalinismiskusitarimas.lt/>

Susitarimų grupės - iš skirtingus interesus atstovaujančių žmonių suburtos grupės, kurių pagrindinė užduotis - pasiekti susitarimus konkrečiose temose ir pateikti susitarimų formuluotes. Visų grupių darbo rezultatas – Nacionalinio miškų susitarimo tekstas.

Proceso metu suformuotos 9 susitarimų grupės iš po 1-2 deleguotus asmenis iš kiekvienos sektorinės grupės. Iš viso susitarimų grupėse dalyvauja 175 sektorių grupių deleguoti asmenys.

Suorganizuota 60 grupių susitikimų (po 3 val. trukmės), po 5-8 susitikimus kiekvienoje susitarimų grupėje. Daugiau apie susitarimų grupes ir jų darbo rezultatus aprašyta toliau tekste.

Viso proceso metu talkino *techninė grupė*, kuri atliko organizacinį, administracinį vaidmenį, NMS proceso vidinę ir išorinę komunikaciją, *analitinė grupė*, kuri atliko reikiamos informacijos, duomenų rinkimą ir vertinimą, ir *redakcinės grupės*, kurios redagavo proceso metu sukurtus dokumentus.

Susitarimų grupės ir jų darbo rezultatai

Proceso metu suformuotos susitarimų grupės intensyviai dirbo 2022 metų sausio-kovo mėnesiais ir bendrakūros būdu ieškojo susitarimų 9 temose: stabilių ir klimato kaitai atsparesnių miškų formavimas ir miškingumo didinimas, sengirių ir biologinės įvairovės apsauga, visuomenės įsitraukimas į sprendimų priėmimą, miškų sektoriaus atvirumo didinimas, jų socialinės kultūrinės vertės atskleidimas, įvairialypis miško naudų suderinamumas, medieninės ir nemedieninės ekonomikos vystymas, privačių miškų ir viešojo intereso santykis, patrauklių darbo vietų kūrimas su miškais susijusiuose sektoriuose, su miškais susijusių mokslo ir mokymo sistemų vystymas.

Daugumoje šių temų susitarimus pavyko pasiekti (žr. 1 lentelę). Temose „Įvairialypis miško naudų suderinamumas ir ilgalaikis balansas“, „Geresnė biologinės įvairovės apsauga miškuose“ ir „Miškų teikiamos ekonominės naudos padidinimas“ to padaryti nepavyko dėl ypatingai išsiskiriančių ir viena kitai prieštaraujančių atskirų interesų grupių pozicijų, kurias neretai lėmė vertybinių požiūrių skirtumai.

Bendrakūros būdu pasiekti susitarimai pateikti šiame Nacionalinio susitarimo dėl miškų dokumente, atskiruose skyriuose. Dalis skirtingose temose esančių susitarimų iš dalies ar pilnai persidengia, tačiau daugelio proceso dalyvių siūlymu nuspręsta išlaikyti bendrakūroje suformuotus tekstus jų neapjungiant. Besidubliuojantys susitarimai tekste pažymėti, o išnašose pateiktos nuorodos į panašius susitarimus. Vienas kitam prieštaraujančių susitarimų tekste nėra.

1 lentelė. Susitarimų grupės ir jų pasiekimai

Susitarimų grupė		Pasiekimai
I tema	Įvairialypis miško naudų suderinamumas ir ilgalaikis balansas	Nesutarta
II tema	Su miškais susijusių mokslo ir mokymo sistemų vystymas	Sutarta
III tema	Privačios nuosavybės ir viešojo intereso santykis	Sutarta
IV tema	Miškų sektoriaus atvirumas, išsamesnis visuomenės informavimas ir įtraukimas į sprendimų priėmimą	Sutarta
V tema	Stabilių ir klimato kaitai atsparesnių miškų formavimas, didesnis anglies kaupimas ir miškingumo didinimas	Sutarta
VI tema	Geresnė biologinės įvairovės apsauga miškuose	Nesutarta
VII tema	Miškų socialinės kultūrinės vertės atskleidimas ir padidinimas	Sutarta
VIII tema	Miškų teikiamos ekonominės naudos padidinimas	Nesutarta
IX tema	Patrauklios darbo vietos su miškais susijusiuose sektoriuose, darbuotojų socialinės garantijos ir apsauga	Sutarta

Temos, dėl kurių susitarimai neįvyko

„*Jvairialypių miško naudų suderinamumas ir ilgalaikis balansas*“. Šia tema diskusijos vyko 6 susitikimų metu, jų metu buvo konstatuota, kad susitarimas tarp skirtingų suinteresuotų šalių negalimas. Temoje buvo svarstyti šie klausimai:

- Kaip tobulinti miškų kaip daugiafunkcinių ekosistemų priskyrimo grupėms sistemą užtikrinant skirtingų funkcijų balansą, kad būtų geriau atliepiami klimato kaitos iššūkiai, užtikrinama geresnė kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga, tenkinami rekreaciniai, kultūriniai, dvasiniai, intelektiniai ir kiti socialiniai poreikiai miškams, kartu užtikrinant tvarų miško produktų ir paslaugų tiekimą bioekonomikai ir nemažinant miškų vertės;
- Koks mechanizmas įgalintų miškų funkcinio suskirstymo sistemos stebėseną, peržiūrą ir pritaikymą kintančioms aplinkos sąlygoms ir visuomenės prioritetams, užtikrinant plačią visuomenės ir skirtingų interesų grupių įtrauktį bei ekosisteminių paslaugų vertinimą;
- Kokiais ekonominiais bei informaciniais politikos instrumentais ir kokiose miškų valstybinio valdymo srityse reikėtų keisti gamtosauuginės ar kitokios pridėtinės vertės nekuriantį teisinio reguliavimo ir reglamentavimo apimtį, adaptuojant veiklos miškuose reglamentavimą pagal pagrindinę taikomą funkciją ir teikiamas ekosistemines paslaugas.

„*Geresnė biologinės įvairovės apsauga miškuose*“. Šia tema diskusijos vyko 8 susitikimų metu, jų metu buvo apsikeista nuomonėmis, tačiau paskutinių susitikimų konstatuota, kad susitarimas tarp skirtingų suinteresuotų šalių negalimas. Temoje buvo svarstyti šie klausimai:

- Kokia dalis miškų turi būti saugoma dėl biologinės įvairovės ir kitų ekologinių funkcijų išsaugojimo, kaip ir kur pasiekti ne mažiau kaip 10 proc. griežtai saugomų miškų dėl ekologinių funkcijų, kokios priemonės turi būti vykdomos miškuose, siekiant biologinės įvairovės apsaugos;
- Kaip užtikrinti ir pagerinti saugomų teritorijų tinklo apsaugą, gamtinio karkaso ir miško masyvų vientisumą - ekologinį stabilumą, geriau integruojant skirtingus interesus miškotvarkos, gamtotvarkos, medžioklėtvarkos, saugomų teritorijų, socialinio ir kraštovaizdžio planavimo procesuose;
- Kaip turi būti saugoma (gausinama, turtinama) biologinė įvairovė ekonominio ir socialinio prioriteto miškuose.

„*Miškų teikiama ekonominė nauda padidinimas*“. Šia tema diskusijos vyko 6 susitikimų metu, jų metu buvo apsikeista nuomonėmis, tačiau paskutinių susitikimų konstatuota, kad susitarimas tarp skirtingų suinteresuotų šalių negalimas. Temoje buvo svarstyti šie klausimai:

- Kiek ir kur turi būti išskiriami miškai, kurių pagrindinė paskirtis būtų medienos tiekimas ūkiui ir kaip šie miškai turi būti tvarkomi, kad būtų padidinta jų ekonominė vertė;
- Kaip bus siekiama, kad miškų sektorius būtų prioritetine valstybės ekonomine veiklos sritimi, o miškų ūkio veikla paremta savifinansavimu;
- Kaip skatinti racionaliau ir tvariau naudoti medienos išteklius, siekiant didžiausios naudos šalies ekonomikai ir perėjimo prie kaskadinio medienos naudojimo, žiedinės ir žaliosios ekonomikos;
- Kaip didinti nemedieninių miško ekosisteminių paslaugų ekonominę naudą, jų plėtrą ir vystymą bei didinti miškų sektoriaus integraciją ir vidinę partnerystę;
- Kaip didinti privataus miško, kaip nekilnojamojo turto, rinkos vertę.

Nacionalinis susitarimas dėl miškų

Pamatinis tikslas

- Siekiant teisinio ir politinio stabilumo, nuoseklumo bei aiškumo ilgalaikėje perspektyvoje tobulinant su miškais susijusią nacionalinę teisės aktų sistemą ir formuojant nacionalinio lygmens strateginius dokumentus;
- pripažįstant ir siekiant deramai atsižvelgti į su klimato kaita, biologinės įvairovės išsaugojimu, socialiniais ir ekonominiais pokyčiais susijusius iššūkius ir kintančius visuomenės bei miškų sektoriaus dalyvių poreikius šalies miškams, kartu tuo siekiant prisidėti prie valstybės ir jos piliečių gerovės kūrimo ir didinimo;
- pripažįstant Europos už miškus atsakingų ministrų patvirtintus darnaus miškų tvarkymo principus ir siekiant tinkamai įgyvendinti su miškais susijusius tarptautinius Lietuvos įsipareigojimus ir Europos Sąjungos reikalavimus;
- laikantis susiklausymo ir pagarbos vienas kitam, dabarties ir ateities visuomenės poreikiams, nuosavybei, gamtinei aplinkai, kultūros paveldui, kitoms materialinėms ir nematerialinėms vertybėms principų; užtikrinant interesų balanso atstovavimą, partnerystę ir plačią miškų sektoriaus dalyvių bei suinteresuotos visuomenės įtrauktį viso proceso metu;
- siekiant kuo labiau mokslu, faktais ir ilgalaikę patirtimi pagrįstų, tarpusavyje suderintų sprendimų, aiškiai įvardinant tokių sprendimų galimas socialines, ekonomines ir ekologines pasekmes;

susitarti dėl ilgalaikės, nuoseklios ir subalansuotos nacionalinės miškų politikos pagrindinių krypčių ir rodiklių, apimant (bet neapsiribojant):

- ilgalaikį balansą tarp suinteresuotoms šalims ir Valstybei svarbiausių miško teikiamų naudų, suderinant kintančius ekonominius, ekologinius ir socialinius interesus, tuo pačiu užtikrinant tvarių miško ekosistemų formavimą ir išsaugojimą ateities kartoms;
- miškų indėlį į klimato kaitos iššūkių suvaldymą, įskaitant ekosistemų išsaugojimą, subalansuotą miškų plotų plėtrą, potencialo didinimą absorbuoti šiltnamio efektą sukeliančias dujas (ŠESD) bei kaupti ir išlaikyti anglį, taip pat miškų prisitaikymą prie klimato kaitos ir jų atsparumo didinimą;
- biologinės įvairovės išsaugojimą, griežtai saugomų miškų reikiamo ploto ir įvairovės užtikrinimą, taip pat miškų gamtosauginės vertės didinimą saugomose teritorijose, apimant geresnę senų miškų apsaugą ir hidrologinio režimo atkūrimą;
- rekreacinio, kultūrinio, dvasinio, taip pat visuomenės sveikatos ir emocinės būklės gerinimui skirto daugiafunkcinio miškų potencialo išryškinimą ir jo stiprinimą, apimant gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimą, kraštovaizdžio stabilumo didinimą;
- darnaus miškų tvarkymo principais paremto miškininkavimo tolesnį vystymą formuojant daugiafunkcinius miškus, inovatyvių ir adaptyvių tausojančios miškininkystės, įskaitant

- artimo gamtai miškininkavimo, praktikų bei miško tvarkymo technologijų paiešką ir diegimą, moksliskai pagrįstą laukinės gyvūnijos populiacijų miškuose apsaugą ir sureguliuavimą;
- ekonominio veiklos miškuose reguliavimo pokyčius, užtikrinant miškų ūkio sektoriaus ekonominį gyvybingumą, reikšminga apimtimi į ekonomiką įtraukiant ir kitas nei mediena miško ekosistemines paslaugas, atsisakant gamtosauginės ar kitokios pridėtinės vertės nekuriančių veiklos apribojimų, taip pat taikant deramas ekonomines paskatas bei nustatant adekvacias kompensacijas miško savininkams ir kitiems ūkio subjektams už bendruosius apribojimus viršijančius ūkinės veiklos suvaržymus;
  - holistinį viso miškų sektoriaus, įskaitant ir medienos pramonę bei biomasės energetiką, vystymą, skatinant miškų sektoriaus ekonominę plėtrą kaip darbuotojų socialinės ir valstybės ekonominės gerovės garantą, užtikrinant racionalų miško išteklių naudojimą ir gausinimą, stabilų kokybiškos ir aukščiausios technologinės vertės žaliavinės medienos tiekimą darnaus miškų tvarkymo rėmuose, siekiant kuo aukštesnės pridėtinės vertės kūrimo Lietuvoje, skatinant žiedinę bioekonomiką ir žaliąją transformaciją;
  - miškų mokslų ir su miškais susijusių mokslinių tyrimų ir inovacijų plėtrą bei finansavimą, taikomojo mokslo praktinį diegimą, informacijos apie miškus ir miškininkavimą geresnį pritaikymą vartotojams bei jos sklaidą, visuomenės švietimo miškų klausimais stiprinimą;
  - miškininkų ir kitų miškuose bei miškų sektoriuje dirbančių specialistų rengimo tobulinimą žaliosios transformacijos ir skaitmenizacijos kontekste ir reikiamo jų skaičiaus užtikrinimą, jų profesinio prestižo didinimą, taip pat miškų sektoriuje dirbančiųjų socialinių garantijų, profesinio imuniteto ir kolektyvinio atstovavimo stiprinimą, ypač per profesines sąjungas.

Vizija (projektas)

Aplinkos ministerijos pastaba: Dėl 2 vizijos formuluočių (pažymėtos tekste raudonai) iki galo nėra sutarta.

Miškų vaidmeniui ir vertei sustiprinti Lietuvos miškingumas padidintas iki 40 proc. Išsaugotos ir formuojamos tvarios daugiau įvairiarūšių ir įvairiaamžių medynų apimančios miško ekosistemos. Taip svariai prisidedama švelninant klimato kaitą ir prisitaikant prie jos, išsaugant biologinę įvairovę, plėtojant bioekonomiką, vystant regionus, didinant miško indėlį kasdieniame žmonių gyvenime dabar ir ateityje.

Lietuvos miškai tvariai valdomi subalansavus socialinius, ekonominius ir ekologinius interesus, užtikrinant miško ekosistemines paslaugas. Miškų politika remiasi jos teisinių, ekonominių ir informacinių priemonių darna, atsižvelgus į valstybinių ir privačių miškų ūkio ypatumus, **[užtikrinant sektoriaus atvirumą, visuomenės ir visų suinteresuotų šalių įtraukimą į sprendimų priėmimą,]** atitinkamai kompensuojant miško valdų savininkams už veiklos apribojimus.

Daug dėmesio skiriama klimato kaitai atsparių, tvarių ir produktyvių miškų formavimui ir plėtrai. Stiprinant miškų vaidmenį kovoje su klimato kaita atsižvelgiama į biologinės įvairovės apsaugą, didinamas anglies kaupimas miškuose, tarp jų ir senėjančiuose, bei medienos produktuose.

Biologine įvairove turtinga gamta yra vertybė savaime, todėl yra saugoma. Saugomų teritorijų miškuose plėtojama gamtai palanki miškininkystė. Griežtai saugomų miškų plotas padidintas iki 10 proc. visų Lietuvos miškų, kuriuose sudarytos sąlygos formuoti sengirėms, o jų apsauga yra užtikrinama.

Miškų sektorius ekonomiškai gyvybingas, konkurencingas ir inovatyvus. Mediena naudojama kaskadiniu principu, siekiant didžiausios pridėtinės vertės ir naudos valstybei, o efektyviai panaudojant miško kirtimo liekanas didėja šalies energetinė nepriklausomybė. Lygiagrečiai skatinama nemedieninių miško produktų ir paslaugų ekonomika.

Didinama miškų rekreacinė ir kultūrinė vertė, jie plačiau pritaikomi, **abipusiu savininkų ir visuomenės sutarimu** naudojami rekreacijai, žmonių kultūriniais, dvasiniams ir sveikatingumo poreikiams.

Miškų sektorius yra patraukli darbo vieta žmonėms su nuolat gerėjančiu jų socialinių, sveikatos bei ekonominių poreikių tenkinimu, stiprėjančiu kolektyviniu/socialiniu atstovavimu, o miškininko profesija prestižinė. Miškininkų ir kitų sektoriaus darbuotojų kompetencija atliepia naujus kylančius iššūkius.

Miškų valdymui ir tvariai miškininkystei skirti sprendimai grindžiami ilgalaikėmis patirtimis, šiuolaikinėmis mokslo žiniomis ir inovacijomis, kurioms gauti užtikrinamas deramas finansavimas,

leidžiantis palaikyti reikiamą mokslo infrastruktūrą, rengti kompetentingus specialistus, nuolat informuoti ir šviesti visuomenę miškų klausimais.

Susitarimai

1. Su miškais susijusių mokslo ir mokymo sistemų vystymas

1.1. Siekdami užtikrinti pakankamą nuolatinį finansavimą tarpdisciplininiais ir ilgalaikiams su miškais susijusiems moksliniams tyrimams, taip pat sustiprinti šių mokslinių tyrimų bazę, ypač pastovius stebėjimus ir ilgalaikius tyrimus, didinti rezultatų pritaikomumą ir panaudojimą priimant sprendimus, taip pat didinti mokslo populiarinimą, susitariame:

1.1.1 Su miškais susijusiam mokslui (apimančiam miškotyros, su miškais susijusius gamtos, socialinių ir humanitarinių mokslų krypčių klausimus) skirti papildomą finansavimą, susietą su medieninių ir nemedieninių miško išteklių panaudojimo sukuriama pridėtine verte.

1.1.2. Su miškais susijusius mokslus įtraukti į prioritetines mokslo tematikas, atnaujinant nacionalines mokslo programas, deramą dėmesį skirti su miškais susijusiems tyrimams, ypač ilgalaikiams tyrimams miškuose.

1.1.3. Siekti tobulinti mokslo vertinimo sistemą ir vertinimo kriterijus, skatinant ne konkurenciją, o tarpdisciplininius tyrimus ir bendradarbiavimą tarp esamų kompetencijų centrų ir skirtingų disciplinų mokslininkų.

1.1.4. Sudaryti galimybes gausinti tarpdisciplininius tyrimus apie miškus, jų ekosistemas ir tradicinę ekologinę žinią, miško ir žmogaus ryšio suvokimą visuomenėje ir svarbą tautinei ir kultūrinei tapatybei.

1.1.5. Skatinti verslo įmones ir asocijuotas struktūras bendradarbiauti su mokslo įstaigomis, užsakant mokslo ir taikomuosius tyrimus, suformuojant platformą, kurioje bendru sutarimu būtų nustatomos sektoriui gražą kuriančios tyrimų kryptys.

1.1.6. Sukurti valstybės ir privataus kapitalo bendrai finansuojamą fondą, investuojantį į mokslinius tyrimus ir inovacijų plėtrą su miškais susijusiuose sektoriuose, sukurti mokslo naujovių ir inovacijų diegimo į visas praktines su miškais susijusias veiklas sistemą.

1.1.7. Išlaikyti ir vystyti su miškais susijusius esamus kompetencijos centrus ir ilgalaikę mokslinę infrastruktūrą, skatinti šių centrų tarpdisciplininį bendradarbiavimą, prireikus, kurti naujus kompetencijų centrus. Atgaivinti ir išplėtoti Valstybinių miškų urėdijos infrastruktūrą mokslinei eksperimentinei ir mokomajai veiklai, pripažįstant šią veiklą ir investicijas į mokslinius tyrimus įmonės gražai valstybei.

1.1.8. Išsaugoti valstybės biudžeto Bendrųjų miško reikmių finansavimo programą, nemažinant finansavimo apimčių su miškais susijusiems taikomiesiems tyrimams.

1.1.9. Sukurti sistemą, kurioje būtų viešai prieinamos, lengvai susiejamos ir pasiekiamos egzistuojančios ir naujai atsirandančios su miškais susijusios duomenų bazės.¹

1.1.10. Suformuoti vertingiausių nacionalinės svarbos stacionarių miško tyrimo objektų sistemą, užtikrinant reikalingą tikslinį finansavimą tokių objektų pastoviai priežiūrai ir duomenų juose reguliariam atnaujinimui.

1.1.11. Siekti, kad mokslo populiarinimas ir ryšys su visuomene taptų vienu iš kriterijų vertinant mokslo tiriamuosius projektus, plačiai visuomenei pritaikyti mokslinių tyrimų rezultatai būtų dažniau pateikiami ir viešinami įvairiose medijose.

1.2. Siekdami užtikrinti miškų specialistų poreikio atliepimą ir tobulinti studijų, mokymo ir kvalifikacijos kėlimo programas, kad atitiktų su miškais susijusius besikeičiančius visuomenės ir verslo poreikius, prisidėtų prie šių dienų iššūkių sprendimo, nepažeidžiant miško ekosistemų tvarumo, susitariame:

1.2.1. Vertinti miškų specialistų poreikio perspektyvą ilgame laikotarpyje, o vertinimo įžvalgas atliepti strateginiuose dokumentuose. Užtikrinti pakankamo kiekio miškų specialistų su bazine miškininkavimui reikalinga specializacija parengimą.

1.2.2. Sukurti skatinimo sistemą, formuojančią paskatas studentus pritraukti į su miškais susijusias studijų programas.

1.2.3. Didinti užsienio studentams skirtų su miškais susijusių studijų programų pasiūlą, koncentruojantis į stipriąsias Lietuvos mokslininkų kompetencijų sritis.

1.2.4. Sukurti su miškais susijusių specialybių populiarinimo programą (apimančią medžiagos paruošimą ir skelbimą, dalyvavimą studijų mugėse ir t.t.), skirtą formuoti teigiamą su miškais susijusių profesijų įvaizdį.

1.2.5. Siūlyti įtraukti humanitarinių mokslų žinias į miškininkystės ir gamtosaugos disciplinų aukštojo mokslo studijų programas, skatinti bendradarbiavimą tarp skirtingų studijų programų. Siekti pusiausvyros tarp tarpdiscipliniškumo ir specializacijos su miškais susijusiose mokymo programose. Sukurti didesnę su miškais susijusių specialistų įvairovę visose lavinimo pakopose. Plėsti nuotolinio mokymo naudojimą.

1.2.6. Vykdyti abipusį švietimą (tiek miškų ūkio specialistų kitomis, su miškais susijusiomis, temomis, tiek ir kitų specializacijų specialistų švietimą miškų ūkio klausimais).

1.2.7. Į su miškais susijusias mokymo programas įtraukti daugiau profesinių ir mokomųjų praktinių užsiėmimų, skatinti verslo atstovus dalintis praktine patirtimi.

---

¹ AM nuomone persidengia su 3 punkto susitarimais.

1.2.8. Sukurti kokybišką su miškais susijusiuose sektoriuose dirbančiųjų specialistų kvalifikacijos tobulinimo sistemą, pritaikytą valstybiniuose ir privačiuose miškuose dirbantiesiems.

1.3. Siekdami plėtoti visuomenės švietimą ir mokymą apie miškus formaliaus ir neformalaus ugdymo procese, praktinį miško pažinimą, susitariame:

1.3.1. Išsaugoti ir plėtoti su miškais susijusias programas, edukacines laidas ir publikacijas įvairiose medijose, tobulinti jų turinį ir didinti tarpdisciliniškumą, išlaikyti ir vystyti Jaunųjų miško bičiulių judėjimą, išplėsti jo veiklos turinį bei pobūdį, formuoti holistinį visuomenės požiūrį į miškus. Siekti, kad miškų pedagogika užimtų reikšmingesnę vietą formaliajame ir neformaliame ugdyme, būtų integruojama į pilietiškumo, patriotiškumo, etikos, etninės kultūros, technologijų, informatikos ir kitas ugdymo programas.

1.3.2. Įvertinti su miškais susijusiame švietime dalyvaujančių edukacijos specialistų poreikį, išlaikyti esamus ir pritraukti trūkstamus specialistus arba užtikrinti su miškų tematika susijusių edukologų rengimą.

1.3.3. Kurti tarpdisciplininę, visuomenei skirtą pažintinę ir mokomąją literatūrą. Sukurti mokykloms skirtą su miškais susijusią metodinę medžiagą. Atnaujinti ir papildyti aukštojo mokslo institucijoms skirtą su miškais susijusią metodinę mokymo medžiagą, kuri būtų skirta ne vien miškininkams.

1.3.4. Išplėtoti miško klasių infrastruktūrą ir tinklą valstybiniuose ir privačiuose miškuose, nacionaliniuose parkuose, taip pat prie jau esamų mokymo/kompetencijų centrų, o ugdymo programose numatyti miško klasių naudojimą ne vien miškų pedagogikos pamokoms. Užtikrinti, kad pamokas šiose klasėse vestų motyvuoti, entuziastingi ir įdomiai turinį pateikiantys specialistai.

2. Privačios nuosavybės ir viešojo intereso santykis

2.1. Siekdami atsisakyti perteklinio reguliavimo ir užtikrinti privataus miškų sektoriaus vystymąsi, konkurencingumą, ekonominį gyvybingumą ir inovatyvumą, kartu užtikrinant viešąjį interesą gamtinių ir kultūrinių vertybių apsaugai privačiuose miškuose, susitariame:

2.1.1. Peržiūrėti teisinį (privataus) miškų ūkio reguliavimą, sumažinti teisinių aktų skaičių, didinti jų suderinamumą ir atsisakyti gamtosauginės ar kitokios pridėtinės vertės nekuriančių veiklos apribojimų tiek ūkiniuose, tiek kitų grupių miškuose.

2.1.2. Stiprinti patiriamų nuostolių teisingo kompensavimo sistemą už bendruosius suvaržymus viršijančius papildomus apribojimus tais atvejais, kai jie sumažina miško savininko/valdytojo pajamas ir/ar valdos rinkos vertę ir paskirti valstybės biudžete šiai sistemai reguliarius ir adekvačius finansinius išteklius².

2.1.3. Parengti aiškius teisingo ir savalaikio atlygio ir skatinimo mechanizmus (pvz.: išpirkimas, kompensavimas, apsaugos sutartys ir kitos priemonės), kuomet dėl viešojo intereso privačiuose miškuose yra įvedami apribojimai ar savininko iniciatyva steigiama gamtinės, socialinės, kultūrinės ar dvasinės paskirties saugoma teritorija, diegiamos aplinkosauginės ir biologinę įvairovę skatinančios priemonės.³

2.1.4. Peržiūrėti miškų grupių ir saugomų teritorijų nustatymo mechanizmus ir tvarkas, tikslinant ir integruojant jų kategorijas ir reglamentavimą, vengiant nereikalingo dubliavimo, aiškiau nustatant tikslus, taikytinas priemones ir apribojimus.

2.1.5. Peržiūrėti miškams taikomo specifinio apmokestinimo ir lėšų panaudojimo sistemą (įskaitant specifinę 5 proc. įmoką), kad mokesčiai nemažintų privataus miškų ūkio gyvybingumo ir konkurencingumo bei neslopintų medienos tiekimo į rinką, skatintų rinktis inovatyvius, gamtai palankesnius miškininkavimo metodus, prisidėtų prie miškų infrastruktūros priežiūros ir tvarkymo, gamtotvarkos priemonių miškuose įgyvendinimo skatinimo.

2.1.6. Sukurti pajamų iš miško nemedieninių paslaugų modelį (apimant privačių miško plotų nuomą nemedieninėms veikloms, ekoturizmo miškuose vystymui, sutartų kraštovaizdžio paslaugų teikimą greta miškų įsikūrusioms bendruomenėms ir asmenims, įmokas už CO2 sekvestraciją ir pan.) ir sudaryti teisines ir finansines sąlygas šiam modeliui diegti ir plėtoti.

2.1.7. Įvairiomis motyvacinėmis priemonėmis (pvz., specialiomis paramos programomis ar kompensacijomis) skatinti vystyti rekreacinę infrastruktūrą ir ekosistemines paslaugas socialinio, kultūrinio ir dvasinio prioriteto miškuose, kur dėl apribojimų negalima vykdyti ūkinės medieninės

---

² AM nuomone iš dalies persidengia su 2.1.3 p.

³ AM nuomone iš dalies persidengia su 5.3.3 p.

veiklos (pvz., kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų vizualinės apsaugos zonose), numatant atitinkamus saugiklius.⁴

2.1.8. Saugant kultūros paveldo objektus privačiuose miškuose ir didinant jų patrauklumą bei socialinę, kultūrinę ir dvasinę vertę, turi būti saugomi ne tik kultūros paveldo objektai, bet ir jų apsauginėje teritorijoje augantis miškas ir kraštovaizdis, ribojama ūkinė veikla kultūros paveldo objektų teritorijoje ir vizualinės apsaugos zonose, o miškų savininkus įvairiomis motyvacinėmis priemonėmis skatinti kurti kitas ekosistemines paslaugas ar atitinkamai kompensuoti.⁵

2.1.9. Atlikti galimybių studiją dėl dalies miškų atvėrimo nedidelių rekreacinių miško namelių statybai.

2.1.10. Sudaryti teises ir ekonomines sąlygas sėkmingai miško savininkų kooperacijai, taip skatinant profesionalesnį tvarų miškų valdymą.

2.1.11. Sudaryti teises ir finansines sąlygas skatinančias steigti privačias gamtinės, socialinės, kultūrinės ar dvasinės paskirties saugomas teritorijas. Įstatymuose įvardinti atvejus, kuriais valstybei arba saugomų teritorijų steigimu suinteresuotoms bendruomenėms bei asmenims suteikiama galimybė prioritetine tvarka išpirkti mišką iš privačių miškų savininkų.

2.1.12. Tobulinti miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis bei kitos žemės pavertimo miško žeme tvarką ir sąlygas, skatinant daugiafunkcinį privačių teritorijų naudojimą rekreaciniais, dvasiniais, kultūriniais ir kitais tikslais.

2.1.13. Peržiūrėti nuostatas dėl miško žemės rinkos teisinio reguliavimo, nustatyti aiškius saugiklius kas ir kokių eiliškumu turi pirmenybę įsigyti parduodamą rinkoje miško žemę. Kartu atsižvelgti į Europos Komisijos pradėtą procedūrą prieš Lietuvą, įpareigojančią keisti ES teisei prieštaraujantį reguliavimą dėl privačioje nuosavybėje asmeniui galimo turėti miško ploto dydžio.

2.1.14. Tobulinti žemės išpirkimo mechanizmus siekiant užtikrinti itin vertingų buveinių apsaugą tais atvejais, kai to negalima pasiekti kitomis priemonėmis (tokiomis kaip apsaugos sutartys). Valstybė, bendruomenės bei asmenys, suinteresuoti saugomų teritorijų steigimu privačiame miške, užtikrina miško savininkui pasirinkimo laisvę tariantis dėl nuosavybės išpirkimo ar kompensavimo bei skatinimo priemonių.⁶

2.2. Nepamirštant deramos pagarbos nuosavybei ir siekiant sukurti skatinimo ir kompensavimo, žemės išpirkimo mechanizmus, atliepančius ir miško savininkų/naudotojų teisėtus lūkesčius, ir užtikrinančius viešąjį interesą gamtinių ir kultūrinių vertybių apsaugai privačiuose miškuose, susitariame:

---

⁴ AM nuomone persidengia su 2.1.3 p., taip pat su 5 p. susitarimais.

⁵ AM nuomone persidengia su 3 ir 5 p. susitarimais.

⁶ AM nuomone persidengia su 2.3.3 p. susitarimais.

2.2.1. Užtikrinti laisvą lankymąsi visuose miškuose, kartu pripažįstant privačių miškų savininkų teisėtus lūkesčius dėl saugumo ir įgyvendinti nuosavybės teises, kad nebūtų tiesiogiai trikdomas savininko privatumas ar trukdoma įstatymais numatyta veikla. Papildomas naudojimas privačių miškų teikiamais ištekliais ir ekosisteminėmis paslaugomis galimas pasiekus susitarimą su konkrečiu miško savininku dėl konkrečių atvejų.

2.2.2. Sukurti ekonominio skatinimo ir kompensavimo priemonių sistemą (pavyzdžiui išmokas už atitinkamas miškininkavimo priemones arba ilgalaikes gamtotvarkos sutartis), susietą su savininko ilgalaikiais įsipareigojimais ir skirtą motyvuoti savininkus didinti ekologinę ir kultūrinę miškų vertę, dvasinės paskirties teritorijose (alkuose) formuoti sengires, perduodamas ir saugomas iš kartos į kartą.⁷

2.2.3. Pereiti nuo apribojančių / draudžiančių prie skatinamųjų politikos priemonių.

2.3. Siekdami nustatyti kaip ir kokiais atvejais miško savininkai ir suinteresuoti asmenys turėtų tartis dėl privačių miškų naudojimo projektuojamai ūkinėi veiklai, rekreacijai, medžioklei, kultūriniais, dvasiniams, sveikatingumo ir kitiems visuomenės poreikiams, susitariame:

2.3.1 Užtikrinti tinkamą ir savalaikį visuomenės ir miško savininkų informavimą apie miškus ir juose vykstančius procesus, miškų teikiamas ekosistemines paslaugas, miškuose planuojamą ūkinę ir gamtotvarkinę veiklą bei nustatytus ribojimus. Tam plėtoti objektyvias, kokybiškas informacines sistemas, kad informacija būtų aktuali, skaitmenizuota, standartizuota, tarpusavyje integruota, atvira, viešai prieinama bei suprantamai pateikiama (kartu užtikrinant jautrių asmens ir turto duomenų apsaugą).⁸

2.3.2. Tobulinti suinteresuotų asmenų informavimo apie numatomus pagrindinius miško kirtimus mechanizmą ir nustatyti tvarką, kaip oficialiai registruota bendruomenė, suinteresuoti asmenys galės įtakoti miškų ūkinės veikos projektavimą, susisiekti su miško savininkais, kurių miškuose nori vykdyti savo bendruomenės interesus tenkinančią veiklą arba tartis dėl tam tikros veiklos nevykdymo (pvz., nekirtimo plynai) ir susitarti išpirkti mišką ar kompensuoti savininko prarandamą vertę.

2.3.3. Socialinės (įskaitant rekreacinės), kultūrinės ar dvasinės paskirties objekto/teritorijos miške steigimu suinteresuota valstybė, bendruomenės bei asmenys turi tartis su miško savininkais dėl steigimo abiem pusėms priimtina forma (pvz., sudarydami sutartį dėl pirkimo, ilgalaikės nuomos, neatlygintino naudojimo ar kita forma). Miško savininkas pats savo iniciatyva taip pat gali steigti tokius objektus /teritorijas.

---

⁷ AM nuomone persidengia su 2.1.3 p., taip pat su 5 p. susitarimais.

⁸ AM nuomone persidengia su 3.1.1, 3.1.5 ir 3.2.6 p. susitarimais.

3. Miškų sektoriaus atvirumas, išsamesnis visuomenės informavimas ir įtraukimas į sprendimų priėmimą

3.1. Siekdami gerinti informacijos apie miškus ir miškų sektorių kokybę, aprėptį, suprantamumą ir prieinamumą, vykdant nepertraukiamą miškų būklės monitoringą, susitariame:

3.1.1. Užtikrinti, kad visi miškų sektoriaus duomenys būtų skaitmenizuoti ir standartizuoti, o Aplinkos ministerijos valdomi registrai/kadastrai būtų modernūs, tarpusavyje integruoti ir duomenys jose operatyviai aktualizuojami.

3.1.2. Nacionalinė miškų būklės stebėseną turi būti objektyvi, išsami, aktuali ir pakankama sprendimų priėmimui, vykdoma atsižvelgiant į tarptautinius standartus (pvz. *Forest Europe* kriterijus ir indikatorius, ES ekosisteminių paslaugų klasifikaciją) ir verifikuojama taikant nuotolinius metodus.

3.1.3. Suinteresuotosios šalys ir visuomenė periodiškai supažindinamos su miškų būklės stebėsenos rezultatais, visuomenei teikiama informacija apie miškus turi atliepti aktualius poreikius, kurie nustatomi periodiškai atliekant gyventojų apklausas ir viešąsias konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis.

3.1.4. Būtina, kad informacija apie miškus ir miškų sektorių, apimant ekologinę, ekonominę ir socialinę informaciją, bei miškuose planuojamą ūkinę veiklą, būtų atvira, aktuali, viešai prieinama bei suprantamai pateikiama išnaudojant šiuolaikines technologines galimybes. Gerinant duomenų prieinamumą svarbu užtikrinti asmens duomenų ir duomenų apie turtą apsaugą, be to neturėtų būti viešinama informacija apie jautrių, pažeidžiamų rūšių radavietes.

3.1.5. Esamų įstaigų pagrindu sukurti kompetencijų centrą, kurio pagrindinės funkcijos būtų:

- a. informacijos apie miškų sektorių rinkimas, analizavimas, viešinimas ir švietimas, apimant ekologinį, ekonominį ir socialinį darnaus vystymosi komponentus;
- b. kasmetinių ataskaitų apie LT miškų būklę rengimas vadovaujantis tarptautinio proceso *Forest Europe* kriterijais ir indikatoriais;
- c. kasmetinio suinteresuotoms šalims ir visuomenei skirto miškų forumo, kurio tikslas aptarti ir supažindinti su miškų būkle ir jos pokyčiais, organizavimas;
- d. vietos miško savininkų, bendruomenių ir savivaldybių konsultavimas planavimo, projektavimo, ekologinių ir kultūrinių vertybių apsaugos, ūkinių veiklų ir kitais miškų tvarkymo klausimais.

3.1.6. Sudaryti sąlygas visuomenės atstovams, miškų valdytojams rinkti ir teikti standartizuotus duomenis apie miškus ir jų būklę. Sukurti sistemą leidžiančią integruoti piliečių pateikiamus duomenis į bendrąją miškų stebėseną.

3.2. Siekdami sudaryti sąlygas visuomenės ir atskirų interesų grupių geresniam įtraukimui į sprendimų priėmimą miškų tvarkymo, priežiūros ir planavimo klausimais, susitariame:

3.2.1. Užtikrinti, kad rengiami miškų planavimo ir saugomų teritorijų dokumentų tikslai ir turinys būtų kompleksiniai, t.y. atliepiantys ekonomines, ekologines ir socialines miškų funkcijas. Siekiant geresnės dokumentų kokybės, užtikrinti:

- e. Tinkamą turinčių specialistų grupių išsilavinimą, apsvarstant galimybes atestuoti dokumentus rengiančius specialistus;
- f. Keisti su miškais susijusių planavimo dokumentų rengimą reglamentuojančius teisės aktus taip, kad rengiant planavimo dokumentų rengėjai turėtų tinkamą išsilavinimą ar kvalifikaciją vertinti ir priimti sprendimus susijusius su miško socialinių, ekologinių ir ekonominių funkcijų plėtra.
- g. Aktualios ir tarpdisciplininės informacijos prieinamumą ir panaudojimą.
- h. Peržiūrėti teisinį reglamentavimą įvardinant, kokie yra visuomenės dalyvavimo miškų planavime tikslai, numatant procedūras, kaip suinteresuota visuomenė informuojama ir dalyvauja rengiant miškų planavimo ir projektavimo dokumentų rengimo programą, taip pat kaip ir kuriose kitose planavimo ir projektavimo proceso stadijose vyksta suinteresuotų šalių dalyvavimas ir kokios yra proceso dalyvių teisės ir pareigos; įvardijama ginčų nagrinėjimo tvarka.⁹

3.2.2. Tobulinti visuomenės ir suinteresuotų grupių įtraukimo į sprendimų priėmimą miškų tvarkymo klausimais tvarką, suteikiant suinteresuotoms šalims daugiau galių įtakoti sprendimus teikiant motyvuotus pasiūlymus ir pastabas, numatant tvarką kaip tokie pasiūlymai nagrinėjami ir patvirtinami arba atmetami.

3.2.3. Tobulinti įrankius, skirtus informuoti visuomenę apie pradedamus ar vykstančius miškų tvarkymo, priežiūros ir planavimo/projektavimo dokumentų rengimo procesus; užtikrinti, kad planuojamoje teritorijoje veiklą vykdantys, turtą turintys, o taip pat besiribojančių sklypų savininkai ir bendruomenės būtų tinkamai informuojami atsižvelgiant į jų galimybes (kombinuoti elektronines ir analogines priemones ir informavimo būdus)

3.2.4. Organizuoti savivaldybių, kitų sričių teritorijų planavimo dokumentų rengėjų, miško savininkų ir valdytojų, bendruomenių, susidomėjusių asmenų mokymus apie dalyvavimą miškų planavimo ir projektavimo procesuose.

3.2.5. Visi galutiniai miškų planavimo ir valstybinių miškų projektavimo dokumentai būtų vieši ir patogiai forma prieinami.

3.2.6. Sukurti mechanizmą, kaip vietos bendruomenės gali dalyvauti miškų priežiūroje ir tvarkyme, įskaitant galimus susitarimus su miškų savininkais ar valdytojais, nustatant miškų savininkų ar

---

⁹ AM nuomone iš dalies persidengia su 3.2.2 p. susitarimu.

valdytojų teises ir pareigas, o taip pat ir santykį su bendruomenėmis, bei nustatant atlyginimo mechanizmą, kompensuojantį galimas sąnaudas ar praradimus.¹⁰

3.3. Siekdami suderinti tarpusavyje skirtingų sričių specialistų naudojamas su miškais susijusias sąvokas ir jų apibrėžimus, susitariame:

3.3.1. Identifikuoti ir suvienodinti skirtingų sričių teisės aktuose vartojamas su miškais susijusias sąvokas bei papildyti teisės aktus sektoriui aktualiomis, tačiau nesunormintomis sąvokomis (pvz.: sengirė, agromiškas, medynų prieaugis ir pan.);

3.3.2. Su miškais susijusias sąvokas ir jų apibrėžimus maksimaliai suderinti su tarptautinių organizacijų pripažintomis sąvokomis ir jų apibrėžimais kartu atsižvelgiant į nacionalinę specifiką;

3.3.3. Suprantamai pateikti miškų sektoriaus sąvokų žodyną plačiajai visuomenei.

---

¹⁰ AM nuomone persidengia su 2.3.2 p. susitarimu.

4. Stabilių ir klimato kaitai atsparesnių miškų formavimas, didesnis anglies kaupimas ir miškingumo didinimas

4.1. Siekdami stiprinti miškų ir tiesiogiai susijusių sektorių vaidmenį kovoje su klimato kaita, atsižvelgiant į biologinės įvairovės apsaugą, anglies kaupimo didinimą miškuose, tarp jų ir senėjančiuose, bei medienos produktuose, susitariame:

4.1.1. Užtikrinti miškingumo didėjimą iki 40 proc. 2050 m., sodinant ir/ar formuojant įvairiarūšius ir įvairiaamžius, klimato kaitai atsparius miškus;

4.1.2. Užtikrinti pramonės orientavimą į ilgalaikių medienos produktų gamybą, didinti medienos produktų tarnavimo laiką skatinant pakartotinį naudojimą ir perdirbimą į kitus produktus, didinant pridėtinę vertę šalies viduje;

4.1.3. Didinti ūkinių miškų našumą/produktyvumą ir tvarumą, nemažinant biologinės įvairovės potencialo, užtikrinant kokybiškos medienos pateikimą pramonei;

4.1.4. Didinti anglies sankaupas saugomuose senėjančiuose miškuose, įskaitant dirvožemyje ir podirvyje, ypač drėgnose, užmirkusiose ir pelkinėse augavietėse, užtikrinant šių miškų tvarumą.

4.2. Siekdami didinti miškų ir tiesiogiai susijusių sektorių atsparumą ir prisitaikymą prie klimato kaitos, suderinant priemones su biologinės įvairovės apsauga ir atsižvelgiant į ekonomines ir sociokultūrinės problemas, susitariame:

4.2.1. suderinti klimato kaitos krizės sprendinius su biologinės įvairovės išsaugojimu ieškant abiejų krizių suvaldymą tenkinančių sprendinių;

4.2.2. Įgyvendinti ES biologinės įvairovės ir ES miškų strategijų tikslus;

4.2.3. Užtikrinti miškų tvarumą ir atsparumą pirmiausiai veisiant ir formuojant įvairiarūšius ir įvairiaamžius miškus;

4.2.4. Diegti medienos ruošos, logistikos ir apdirbimo technologijas bei produktus mažinančius anglies dvideginio emisijas.

4.2.5. Įvairiais lygmenimis (kraštovaizdžio, medyno, medžio) atlikti ilgalaikį miško naudojimo/dangos planavimą ir apsaugą, formuoti jungčių tinklą kraštovaizdyje, stiprinant jo tvarumą;

4.2.6. Tobulinti miško grupių sistemą, peržiūrint miško funkcinius prioritetus, integruojant klimato kaitos poveikio mažinimo tikslus ir pagal tai numatant ūkinės veiklos apribojimus.

4.2.7. Ūkiniuose miškuose teikti prioritetą daugiafunkcinių mišrių, įvairiaamžių tvarių ir produktyvių medynų formavimui, naudoti vietinių medžių rūšių selekcijos ir artimų Lietuvai kraštų medžių rūšis, užtikrinti tolygų šių miškų naudojimą.

4.2.8. Vykdyti strategiškai svarbius mokslinius tyrimus dėl perspektyvių Lietuvoje ir arti jos augančių medžių rūšių, medynų struktūros, mišrinimo, genotipų, kraštovaizdžių formavimo, reljefo struktūrų, CO₂ kaupimo ir kt. orientuojantis į 100 -150 m. laikotarpio besikeičiančio klimato scenarijus. Be to, plėtoti miškų stebėsenos sistemą, apimančią miškų prisitaikymo ir klimato poveikio švelninimo aspektus.

4.2.9. Saugomų teritorijų miškuose, atsižvelgiant į apsaugos tikslus ir zonavimą, plėtoti gamtai artimą miškininkystę formuojant įvairiarūšius ir įvairiaamžius medynus, atsisakant daugumos plynųjų kirtimų ir harmonizuojant miškininkystę su bioįvairovės apsauga, užtikrinant retų, nekomercinių medžių rūšių įvairovę, leidžiant ilgesnį savaiminį miško atsikūrimo laikotarpį, palaikant natūraliais procesais paremtą biologinei įvairovei svarbių medynų struktūros elementų formavimąsi.

4.2.10. Greta urbanizuotų teritorijų esančius miškus formuoti bei juose ūkininkauti gerinant šių teritorijų mikroklimatą, rekreacinės aplinkos kokybę, įtraukiant vietos bendruomenes į sprendimų priėmimo procesą bei atsižvelgiant į biologinės įvairovės apsaugą, vykdant ekologinę ir/ar rekreacinę miškininkystę.¹¹

4.2.11. Palaikyti optimalų žvėrių skaičių, kad miško ekosistemos natūraliai atsikurtų. Tobulinti žvėrių apskaitą, diegti modernias žvėrių skaičiaus reguliavimo priemones.

4.2.12. Palaikyti ir atkurti natūralų hidrologinį režimą įrengiant vandenį išsaugančias sistemas miškuose.

4.2.13. Sukurti privačių miško savininkų skatinimo sistemą, siekiant savanoriškai didinti privačių miškų tvarumą, remiant klimato kaitai atsparių mišrių ir įvairiaamžių medynų formavimą.¹²

4.2.14. Miškų savininkams, valdytojams ir naudotojams turi būti numatomos kompensacijos ir teisingai atlyginama už miško naudojimo ribojimų padidėjimą ar visuomenės poreikiams paimamus miškus¹³.

4.2.15. Atsižvelgiant į visuomenės ir vietinių bendruomenių dvasinius ir kultūrinius poreikius sudaromos sąlygos tenkinti juos saugomuose ir senėjančioje miškuose.

4.2.16. Gyvenamųjų teritorijų kaimynystėje esantys miškai turi būti skirti neigiamiems klimato kaitos padariniams kompensuoti formuojant palankesnį šių teritorijų mikroklimatą, palaikant įvairiaamžių aplinkos ir antropogeniniam poveikiams atsparių medžių rūšių aukštų medynų dangą bei derinant visa tai su biologinės įvairovės apsauga.¹⁴

---

¹¹ AM nuomone persidengia su 5.2.5 p. susitarimais.

¹² AM nuomone persidengia su 2.1.2 p. susitarimais.

¹³ AM nuomone persidengia su įvairiais 2 temos susitarimais.

¹⁴ AM nuomone persidengia su 5.2.5 p. susitarimu.

4.3. Siekiant reikšmingai padidinti miškingumą, kartu užtikrinant, kad miškingumas būtų didinamas ten, kur miškų labiausiai reikia, sprendžiant klimato kaitos, ekologines, sociokultūrinės ir ekonomines problemas, susitariame:

4.3.1. Padidinti miškingumą iki 40 proc. ilgalaikėje perspektyvoje iki 2050 m. ir nemažiau kaip 2 proc. punktais iki 2030 m., užtikrinant, kad miškingumas būtų didinamas ten, kur miškų labiausiai reikia.

4.3.2. Didinti miško tvarumą kraštovaizdžio lygmeniu, miško tvarkymą planuojant ilgalaikėje perspektyvoje; formuoti jungčių tinklą kraštovaizdyje, didinti agromiškininkystės vaidmenį užtikrinant kraštovaizdžio ekologinį stabilumą;

4.3.3. skatinti naujų miškų įveisimą, tame tarpe agromiškininkystę ir plantacinę miškininkystę, prioritetą teikiant mažo miškingumo regionams;

4.3.4. plėtoti paskatų sistemą naujų miškų veisimui ir savaimė mišku apželiančių plotų išsaugojimui;

4.3.5. vystyti su agromiškininkyste susijusius mokslus, atsižvelgiant į klimato kaitos ir biologinės įvairovės mažėjimo iššūkius.

5. Miškų socialinės kultūrinės vertės atskleidimas ir padidinimas

5.1. Siekiami nustatyti, kokios ir kokiais principais turėtų būti išskiriamos, socialinės kultūrinės ir dvasinės miškų funkcijos bei kaip jos turėtų būti tarpusavyje derinamos, susitariame:

5.1.1. Parengti socialinių, kultūrinių ir dvasinių miško funkcijų klasifikaciją, nustatyti jos taikymo tvarką, metodiką, įvardijant tarpusavyje derančias ir nederančias funkcijas. Įvardijant šias funkcijas prioritetas suteikiamas socialinėms (bendruomeniškumas, sveikatingumas, rekreacija, palanki gyvenamoji aplinka, medžioklė ir kt.), kultūrinėms (tapatybės svarba, edukacija, kūryba ir kt.), taip pat dvasinėms (religinės apeigos, dvasingumo praktikos ir kt.) reikmėms ar veikloms.

5.1.2. Didinti socialinę, kultūrinę ir dvasinę miškų vertę, tenkinant visuomenės, įskaitant privačių miškų savininkų, poreikius.

5.1.3. Daugiafunkcinius miškus, turinčius socialinę, kultūrinę ir dvasinę vertę, tvarkyti pagal nustatytą atitinkamą socialinį, kultūrinį, dvasinį prioritetą, vietas jiems parenkant taip, kad kuo geriau tenkintų poreikį (pvz., sveikatingumo prioriteto miškai arčiau gyvenviečių), vengiant konflikto su biologinės įvairovės apsauga.

5.1.4. Su biologinės įvairovės apsauga suderinamoje dalyje socialinių, kultūrinių ir dvasinių funkcijų miškų (pvz., pasyvaus poilsio zonos, dvasinių praktikų miškai) veiklą planuoti rengiant miškotvarkos ar gamtotvarkos projektus, įvertinant įvairius aspektus, derinant sprendinius.

5.1.5. Greta gyvenamųjų vietovių esančius socialinio prioriteto miškus tvarkyti atsižvelgiant į gyventojų lūkesčius, įskaitant palankesnių sąlygų gyvenamajai aplinkai sudarymą, numatyti aiškų mechanizmą interesams suderinti. 5.1.6. Parengti rekomenduojamą tvarką kraštovaizdžio apsaugos sutartims sudaryti tarp privataus miško savininkų, valdytojų, suinteresuotų asmenų ir bendruomenių bei sudaryti atitinkamas sutartis.¹⁵

5.1.7. Identifikuojant socialinių, kultūrinių ir dvasinių miškų funkcijų prioritetus atlikti ekosisteminių paslaugų vertinimą, dalyvaujant suinteresuotoms šalims ir institucijoms.¹⁶

5.2. Siekiami nustatyti, kur ir kokia apimtimi turi būti išskiriami miškai socialinėms, kultūrinėms ir dvasinėms funkcijoms bei kaip turi būti naudojami, valdomi ir tvarkomi miškai, kad būtų atskleista ir padidinta jų socialinė, kultūrinė ir dvasinė vertė, susitariame:

5.2.1. Prioritetą socialinėms funkcijoms teikti gyvenamųjų vietovių teritorijose ir (arba) greta jų, taip pat rekreacinėse teritorijose, aplink rekreacinius objektus augantiems miškams; kultūrinėms ir dvasinėms funkcijoms – kultūros paveldo ir dvasinę reikšmę turinčių objektų (įskaitant ąžuolynus, istorinius alkus, sakralines ir memorialines vietas, kt.) teritorijose ir jų vizualinės apsaugos zonose

¹⁵ AM nuomone iš dalies persidengia su 5.2.5 p. susitarimu.

¹⁶ AM nuomone persidengia su 5.2.8 p. susitarimu.

augantiems miškams, taip pat miškams, kuriuose atliekamos religinės apeigos, dvasinės ir kitos praktikos.

5.2.2. Socialines, kultūrinės ir dvasines funkcijas atliekančių miškų plotus išskirti kiekvienoje savivaldybėje pagal teritorijų planavimo dokumentų sprendiniuose išreikštus ir įtvirtintus poreikius.

5.2.3. Tobulinti miškų grupių sistemą, integruojant socialinius, kultūrinius bei dvasinius poreikius.

5.2.4. Miškus tvarkant pagal nustatomus funkcinius prioritetus didinti socialinę, kultūrinę ir dvasinę miškų vertę, tenkinant visuomenės, įskaitant privačių miškų savininkų, poreikius, nemažinant tvariai valdomų miškų vertės, išlaikant arba formuojant sveikus ir žmogaus veiklos poveikiui atsparius miškus. Socialinių, kultūrinių ir dvasinių funkcijų prioriteto miškuose vykdyti tausojančią miškininkystę.

5.2.5. Miškuose greta miestų, gyvenviečių, kaimų gerinti vietovės mikroklimatą, didinti gamtinę ir ekonominę vertę, rekreacinės aplinkos kokybę, vykdyti tausojančią miškininkystę, tam išskirtose zonos vengiant intensyvaus ūkininkavimo.¹⁷

5.2.6. Priskiriant miškus rekreaciniams miškams netaikyti reikalavimo, kad juose jau būtų įrengta infrastruktūra. Socialinio prioriteto (rekreaciniuose) miškuose atsisakyti (netaikyti) perteklinių reikalavimų įrengiant minimalią rekreacinę infrastruktūrą.

5.2.7. Pagal poreikį rekreaciniuose miškuose išskirti aktyvaus ir pasyvaus poilsio rekreacines zonas.

5.2.8. Rengiant miškų tvarkymo schemas privalomai taikyti miško ekosisteminių socialinių, kultūrinių ir dvasinių paslaugų įvertinimą ir atitinkamų prioritetų nustatymą.¹⁸

5.3. Siekdami nustatyti, kaip valstybė turėtų skatinti ir plėtoti socialinių, kultūrinių ir dvasinių miško ekosisteminių paslaugų naudojimą, susitariame:

5.3.1. Skatinti socialinių, kultūrinių ir dvasinių miško ekosisteminių paslaugų plėtrą informacinėmis, finansinėmis ir teisinėmis priemonėmis (palankia mokesčių politika, motyvacinėmis priemonėmis, naujų darbo vietų kūrimu ir kt.), sukuriant skatinimo programas.

5.3.2. Vykdyti švietimą apie ekosisteminių paslaugų naudą visuomenei ir privataus miško savininkams.

5.3.3. Užtikrinti valstybės skatinimo ir kompensavimo priemonių mechanizmą privačių miškų savininkams, kai yra oficialiai išskiriami vertingi socialines, kultūrinės ir dvasines funkcijas atliekantys objektai/teritorijos.¹⁹

---

¹⁷ AM nuomone persidengia su 5.1.5 ir 4.2.16 p. susitarimais.

¹⁸ AM nuomone persidengia su 5.1.7 p. susitarimu.

¹⁹ AM nuomone persidengia su 2.1.3 p. susitarimu.

6. Patrauklios darbo vietos su miškais susijusiuose sektoriuose, darbuotojų socialinės garantijos ir apsauga

6.1. Siekdami užtikrinti reikiamą su miškais susijusių sektorių darbuotojų skaičių, išsaugant esamas ir kuriant naujas darbo vietas, taip pat darbuotojams užtikrinti geras darbo sąlygas, sveikatos apsaugą, socialines garantijas, patrauklų darbo užmokestį, stiprinti profesinį imunitetą ir kolektyvinį darbuotojų atstovavimą, susitariame:

6.1.1. Esamuose ir pagal poreikį kuriamuose miškininkystės kvalifikacijos kėlimo ir kompetencijų centruose steigiamos naujos darbo vietos, apimančios ūkinę, mokslo, ekologijos ir kultūros sritis. Kuriamos naujos darbo vietos agromiškininkystės, plantacinės miškininkystės, pirminio medienos apdirbimo, medinės statybos pramonėje ir su miškais susijusioje bioekonomikoje.

6.1.2. Siekiant su miškais susijusių sektorių veiklos integralumo, pritraukiama daugiau tarpdisciplinines žinias turinčių ūkinės, ekologinės, mokslo ir kultūros sričių darbuotojų. Sektoriaus įmonių ir įstaigų darbuotojų skaičius turi adekvačiai užtikrinti realių darbo normų (darbininkams) bei pareiginių funkcijų (specialistams) įvykdymą per normuotą darbo dienos trukmę. Darbo sąlygos gerinamos taikant naujas darbų ir skaitmenines technologijas, mažinant perteklinį reglamentavimą ir biurokratiją bei sulyginant tų pačių pareigybių darbo krūvius.

6.1.3. Sektoriaus įmonėse ir įstaigose nustatomos subalansuotos atlygio sistemos, kuriose atlyginimų skirtumai ne didesni kaip 3-4 kartai, vidutinis darbo užmokestis sektoriuje - ne mažiau 110 proc. šalies vidutinio darbo užmokesčio ir kasmet indeksuojamas ne mažiau kaip infliacijos lygiu.

6.1.4. Miško darbams minimalūs įkainiai nustatomi ūkio šakos tarifiniu susitarimu.

6.1.5. Stiprinant kolektyvinį atstovavimą, sektoriaus darbuotojai skatinami jungtis į profesines sąjungas, taikant šias skatinamąsias priemones: profesinių sąjungų nariams suteikiama pirmumo teisė pasilikti dalies darbuotojų atleidimo atveju, nuobaudai ar atleidimui reikalingas profesinės sąjungos valdymo organo sutikimas, su sektoriumi susijusių įmonių, įstaigų ir organizacijų reorganizavimas ar optimizavimas vykdomas profesinėmis sąjungoms dalyvaujant visose proceso stadijose.

6.1.6. Sprendžiant specifines sektoriaus sveikatos apsaugos problemas, sektoriaus darbuotojams vakcinavimas nuo erkinio encefalito ir kraujo tyrimai dėl Laimo ligos atliekami darbdavių lėšomis, o Laimo liga jiems pripažįstama profesine.

6.1.7. Stabilesnių pajamų užsitikrinimui Valstybinių miškų urėdijoje sudaromos prielaidos išplėsti pajamų šaltinius iš papildomų veiklų, o valstybė nesiekia gauti iš jos veiklos maksimalios finansinės grąžos.

6.1.8. Miškininkystės darbuotojų trūkumo problema išsprendžiama užtikrinant optimalias darbo sąlygas ir garantuojant atitinkamą darbo užmokestį.

6.2. Siekdami didinti miškininko profesijos prestižą visuomenėje ir paskatinti rinktis šią profesiją bei didinti miškų sektoriaus darbuotojų kompetencijas atliepiant naujus iššūkius, susitariame:

6.2.1. Vykdoma plati visuomenės švietimo kampanija, informuojanti apie visų vykdomų miškininkystės darbų būtinumą ir pasekmes jei tai laiku neatliekama.

6.2.2. Siūlome tobulinti aukštojo mokslo studijų programas tarpdiscipliniškumo principu ir plėsti visų su miškais susijusių specialistų kultūrinių, ekologinių bei kitų alternatyvių veiklų miške galimybių sampratą, skatinant bendradarbiavimą tarp aukštojo mokslo institucijų ir kitų suinteresuotų organizacijų, įtraukiant jas į studijų programų komitetų arba kitų akademinų struktūrų sudėtį.

6.2.3. Atliepiant aktualų visuomenės poreikį platesnei visų su miškais susijusių specialistų sampratai apie mišką, kaip kompleksinį reiškinių (apimantį ūkinį, kultūrinį, ekologinį, dvasinį bei kt. aspektus), aukštojo mokslo studijų programos tobulinamos tarpdiscipliniškumo principu. Šiuo tikslu skatinamas bendradarbiavimas tarp aukštojo mokslo institucijų ir kitų suinteresuotų organizacijų, įtraukiant jas į studijų programų komitetų arba kitų akademinų struktūrų sudėtį.²⁰

6.2.4. Kiekvieno miškų veiklos sektoriaus atstovai įdarbinti miškininkystės kompetencijų centruose, tampa aktyviais valstybės ir visuomenės konsultantais miškininkystės klausimais, todėl auga jų prestižas ir poreikis.

6.2.5. Tvarus, subalansuotas miškininkavimas, atsakingas kompleksinis miškų tvarkymas ir naudojimas užtikrinant miškų ūkio sektoriaus ekonominį gyvybingumą skatina rinktis miškininkystės profesijas.

6.2.5. Gerinama profesinė komunikacija tarp miškininkų, kitų miškų sektoriaus darbuotojų.

6.3. Siekdami nustatyti, ko reikia, kad miškininkai ir kiti su miškais susijusiuose sektoriuose dirbantys darbuotojai būtų gerbiami ir nesupriešinami tarpusavyje, susitariame:

6.3.1. Siekiant praplėsti miškininkų ir kitų miško sektoriuje dirbančiųjų akiratį ir abipusį supratingumą, miškininkystės specialistų kvalifikaciją keliančios institucijos įtraukia į mokymo programas temas, susijusias su ekosistemomis ir prigimtaine kultūra. Prasiplečia visų su miškais susijusių sektorių darbuotojų akiratis apie kultūrinių ir ekologinių bei alternatyvių veiklų miške galimybes. Miškininkai tampa žinovais ir informatoriais, turinčiais plačias žinias ir sampratą apie veiklas miškuose, bei rekomenduojantys kaip jas vykdyti savininkams, bendruomenėms ir visoms suinteresuotoms pusėms. Visuomenė objektyviai, įvairiapusiškai informuojama apie visų vykdomų miškininkystės darbų būtinumą ir pasekmes, jei tai nevykdoma – todėl kyla šių profesijų prestižas visuomenėje.

6.3.2. Siekiant miškininkų ir kitų su miškais susijusių sektorių darbuotojų bendradarbiavimo, periodiškai rengiami bendri kompetencijų kėlimo seminarai (2-4 kartus per metus), supažindinantys,

---

²⁰ AM nuomone persidengia su 6.2.2 p. susitarimu.

apsikeičiantys žiniomis, darbo metodikomis, išdiskutuojant įtampas keliančius klausimus, randant dermę tarp skirtingų sektorių poreikių.²¹

6.3.3. Įsitvirtinus platesnei sampratai apie mišką, jį suvokiant kaip kompleksinę buveinę, kurioje vyksta įprastos ir alternatyvios ekonominės veiklos, kultūrinis ir dvasinis gyvenimas, bei natūralūs gamtiniai procesai, tokiu būdu stiprėja skirtingų sektorių bendradarbiavimo efektyvumas, abipusė nauda ir pagarba.

---

²¹ AM nuomone persidengia su 1.2.8 p. susitarimu.

Priedas

NMS sektorių grupių sąrašas

(pagal 2021-07-05 NMS koordinacinės grupės susitikimo sutarimą)

Sąlyginis numeris	Sektorių grupės pavadinimas	Orientacinė sektorių grupės sudėtis
1.	Valstybės miškų politikos	Seimas, Vyriausybė, ministerijos ir kitos valstybės institucijos, veikiančios miškų politikos formavimo ir įgyvendinimo srityje, apimant miškų plėtros, agromiškininkystės ir kitus tarpsektoriinius su miškais susijusius klausimus, šios srities mokslo atstovai
2.	Klimato kaitos	Klimato kaitos klausimais dirbančios institucijos ir organizacijos, Valstybinės miškų tarnyba, šios srities mokslo atstovai
3.	Bendruomenių	Bendruomeninės organizacijos (jų sąjungos ar asociacijos), vietos veiklos grupės (tinklas), kitų su miškais susijusių bendruomenių organizacijos, šios srities mokslo atstovai
4.	Savivaldybių	Savivaldybių institucijos ir asociacijos (miestų ir priemiestinių miškų (valdymo), urbanistikos ir kiti klausimai), šios srities mokslo atstovai
5.	Privačių miškų savininkų	Privačių miškų ir žemės savininkus, taip pat investuotojus į miškus vienijančios organizacijos, šios srities mokslo atstovai
6.	Valstybinių miškų valdytojų	Valstybinių miškų urėdija, krašto apsaugos struktūros ir kiti valstybinių miškų valdytojų atstovai, taip pat šios srities mokslo atstovai
7.	Miškų sektoriaus darbuotojų	Profesinės sąjungos, Lietuvos miškininkų sąjunga, kitos miškų sektoriaus (įskaitant medienos pramonę ir su miškais susijusias paslaugas) darbuotojus atstovaujančios organizacijos, šios srities mokslo atstovai
8.	Miško darbų rangovų	Miško ūkio ir kitų darbų miškuose paslaugas teikiančių įmonių ir jų organizacijų atstovai, medienos pervežėjų atstovai, šios srities mokslo atstovai
9.	Miškų mokslo ir mokymo sistemos	Miškininkystės, miškotyros, miškų mokslinio tyrimo ir susijusios institucijos, miškų sektoriaus specialistus rengiančios institucijos, konsultacinės institucijos ir organizacijos, miškų pedagogikos atstovai
10.	Miško ekologijos ir biologinės įvairovės	Miško ekologijos ir biologinės įvairovės apsaugos miškuose srityje veikiančios mokslo institucijos, aplinkosauginės nevyriausybines ir kitos organizacijos
11.	Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio	Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, geografų draugija, kitos saugomų teritorijų ir/ar kraštovaizdžio klausimais dirbančios institucijos ir organizacijos, šios srities mokslo atstovai
12.	Turizmo ir rekreacijos miškuose	Turizmo, rekreacinio miško naudojimo, visuomenės sveikatinimo, grybavimo, uogavimo ir kitokio lankymosi miškuose veiklą propaguojančios organizacijos, šios srities mokslo atstovai

13.	Nemedieninės miško ekonomikos	Nemedieninių miško išteklių komercinius naudotojus, įskaitant bitininkystę, perdirbėjus ir prekybininkus ir kitas komercines miško paslaugas atstovaujančios organizacijos, šios srities mokslo atstovai
14.	Medienos pramonės	Medienos pramonės įmonės, taip pat investuotojus atstovaujančios organizacijos, šios srities mokslo atstovai
15.	Biomasės energetikos	Biokuro gamintojus, šilumos (ir elektros) tiekėjus atstovaujančios organizacijos, šios srities mokslo atstovai
16.	Medžioklės	Medžiotojus atstovaujančios ir kitos medžioklės srityje veikiančios organizacijos, šios srities mokslo atstovai
17.	Prigimtinės kultūros ir kultūros paveldo	Su miškais susijusios prigimtinės, etninės kultūros, kultūros paveldo ir vertybių, meno ir dvasinės miško savasties bei edukacijos miške organizacijos